

ממך 15

שאלה 1

1.

אתנוקרטיה היא מילה השאולה מיוונית אשר מורכבת מאתנוס(אתניות) ו קרטיה(שלטון). כלומר שלטון שבו גורם אתני אחד הוא הגורם העיקרי בשלטון, קבוצה אתנית אחת מחזיקה ברוב או בכל העמדות השלטוניות. השייך האתני הוא זה אשר קובע את חלוקת המשאבים במדינה כאשר הקבוצה האתנית היא זאת אשר קובעת את האופי הציבורי של המדינה ומעצבת אותו בדמותה. **דמוקרטיה ליברלית** היא צורת ממשל דמוקרטית ייצוגית אשר מגבילה את הפרלמנט הנבחר שלה על ידי כפיפותו לשלטון החוק באמצעות חוקה או חוקי ייסוד. בדמוקרטיה כזו שלטון הרוב אינו הערך הפוליטי החשוב ביותר ודגש רב מושם על זכויות המיעוטים והבאתה הרצונות השאיפות והזהויות של אותם מיעוטים לידי ביטוי בכל תחומי החיים השונים של המדינה(נויברגר, עמ' 86) .

מושג האתנוקרטיה אשר הונחל על ידי החוקר סמי סמוחה תואר על ידי החוקר בבוחנו את היחסים בין היהודים ובין הערבים במדינת ישראל אשר תוארה כ**דמוקרטיה אתנית**. המצב הפוליטי בין האזרחים היהודים והערבים הוא כזה שעל פניו כל האזרחים מקבלים את הזכויות אשר מגיעות להם כחוק אולם בפועל לקבוצה אתנית אחת, הקבוצה היהודית, יש עליונות בולטת עליהם. הדבר בא לידי ביטוי בהמנון ("נפש יהודי הומיה"), הגדרת המדינה כמדינה יהודית ודמוקרטיה במסמך המחייב ביותר של המדינה בהיעדר חוקה, הכרזת העצמאות, ומחלחלת לכל היבטי החיים כמו במימוש זכויות שונות, כמו חוק השבות למשל, ויוצרת דפוס התנהגות של המדינה כלפי האוכלוסייה הערבית בצורה שונה ומפלה על רקע אתני בלבד את האוכלוסייה הערבית(נויברגר, עמ' 87). ההפלייה החלה, לפי יפתחאל, על ידי "יהוד ארץ ישראל" על ידי גירוש ערבים ומניעת חזרתם לאחר העימותים הצבאיים ונשכת עד היום כאשר זכויות רבות אשר יהודים רואים בהם מובנים מאליהם לא מתקיימים, בחלקם הרב בחברה הערבית.

חלק ב

שאלה 3

עקרון הפרדת הרשויות הינו עקרון חשוב ביותר על מנת להבטיח הדרדרות של יציבות השלטון וקיבוץ הסמכויות של ניהול המדינה בידי כמות מצומצמת של אנשים. עצמאות בתי המשפט תביא לכוח שהוא יוכל להגביל את הרשות המבצעת ואת הרשות המחוקקת לפעול למען אזרחי המדינה אשר בוחרים את אותם חברי פרלמנט ולא לתת להם את האפשרות להביא את האינטרסים שלהם בלבד לידי הגשמה ולא את האינטרסים של הציבור. על מנת להבטיח את תפקודו התקין של בתי המשפט עליו להיות לא תלוי באנשי השלטון, יש לאסור על פרסום ועיסוק פומבי בנושא שעדיין נידון בבית המשפט. שכרם של השופטים הינו גבוה על מנת שלא יצטרכו לעסוק בעיסוק נוסף אשר יכול ליצור ניגוד עניינים ולא ניתן לבטל מינוי של שופט אלא בהחלטת בית דין פנימי של שופטים (גלנור ובלאנדר, עמ' 264).

מראשית המדינה התבססה הרשות השופטת על החקיקה המנדטורית וחוקים עותמאנים אשר היו במערכת עוד לפני קום המדינה. בשל התנאים אשר אפיינו את הקמת המדינה לא עמדה לרשות המדינה מערכת משפט סדורה ומוכנה והיא נאצלה להתחיל לפעול עוד לפי שביססה לעצמה את נהלי ודפוסי העבודה הרצויים. בראשית דרכו של מערכת המשפט היה עליה לבסס את מעמדה כדי לרכוש את אמון הציבור ולהבטיח עצמאות וחוסר מעורבות פוליטית בנעשה במערכת. מגמה זו קיבלה אישור חוקי ב-1953 כאשר נקבע חוק השופטים אשר קיבעה את מעמדו של השופט כבלתי תלוי. בשנת 1957 נקבע חוק משלים אשר מיסד את חוק השופטים וקיבע את זכויותיו של מערכת המשפט. במהלך שנות השמונים דעכה כוחה של המערכת הפוליטית בישראל והוכשרה הקרקע לעליית המערכת המשפט באמצעות משפוט החיים הציבוריים (גלנור ובלאנדר, עמ' 303).

חוקי היסוד אשר נקבעו בראשית שנות התשעים וקביעתו של אהרון ברק כי "הכול שפיט", חיזקו את כוחה ועצמאותה של המערכת המשפט בצורה שלא הייתה קיימת עד לאותו השלב. הרשות השופטת יכלה עתה לבטל החלטות של הממשלה ושל הכנסת אם הם לא